

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про землеустрій

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 36, ст.282)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

[№ 1066-VI від 05.03.2009](#), ВВР, 2009, № 29, ст.396

[№ 1443-VI від 04.06.2009](#), ВВР, 2009, № 47-48, ст.719

[№ 1702-VI від 05.11.2009](#), ВВР, 2010, № 5, ст.40

[№ 3038-VI від 17.02.2011](#), ВВР, 2011, № 34, ст.343

[№ 3123-VI від 03.03.2011](#), ВВР, 2011, № 37, ст.376

[№ 3613-VI від 07.07.2011](#), ВВР, 2012, № 8, ст.61

[№ 3774-VI від 22.09.2011](#), ВВР, 2012, № 21, ст.193

[№ 4444-VI від 23.02.2012](#), ВВР, 2012, № 49, ст.555

[№ 5003-VI від 21.06.2012](#), ВВР, 2013, № 19-20, ст.189

[№ 5245-VI від 06.09.2012](#), ВВР, 2013, № 36, ст.472

[№ 5394-VI від 02.10.2012](#), ВВР, 2013, № 40, ст.534

[№ 5395-VI від 02.10.2012](#), ВВР, 2013, № 40, ст.535

[№ 5462-VI від 16.10.2012](#), ВВР, 2014, № 6-7, ст.80

[№ 365-VII від 02.07.2013](#), ВВР, 2014, № 14, ст.248

[№ 367-VII від 02.07.2013](#), ВВР, 2014, № 17, ст.588

[№ 191-VIII від 12.02.2015](#), ВВР, 2015, № 21, ст.133

[№ 497-VIII від 02.06.2015](#), ВВР, 2015, № 31, ст.293

[№ 863-VIII від 08.12.2015](#), ВВР, 2016, № 4, ст.38

[№ 1817-VIII від 17.01.2017](#), ВВР, 2017, № 9, ст.68

[№ 2314-VIII від 01.03.2018](#), ВВР, 2018, № 15, ст.121

[№ 2498-VIII від 10.07.2018](#), ВВР, 2018, № 37, ст.277

[№ 124-IX від 20.09.2019](#), ВВР, 2019, № 46, ст.295

[№ 155-IX від 03.10.2019](#), ВВР, 2019, № 48, ст.325 - щодо набрання чинності див. [пункт](#)

[1 розділу XII](#)

[№ 199-IX від 17.10.2019](#), ВВР, 2019, № 51, ст.377

[№ 340-IX від 05.12.2019](#), ВВР, 2020, № 12, ст.66

[№ 402-IX від 19.12.2019](#), ВВР, 2020, № 20, ст.141

[№ 720-IX від 17.06.2020](#), ВВР, 2020, № 47, ст.408

[№ 1175-IX від 02.02.2021](#) }

{У тексті Закону слова "адміністративно-територіальне утворення" у всіх відмінках замінено словами "адміністративно-територіальна одиниця" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом [№ 3613-VI від 07.07.2011](#)}

{У тексті Закону слова "державні стандарти, норми і правила" у всіх відмінках замінено словами "норми і правила" у відповідному відмінку згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#)}

Цей Закон визначає правові та організаційні основи діяльності у сфері землеустрою і спрямований на регулювання відносин, які виникають між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами із забезпечення сталого розвитку землекористування.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче основні терміни вживаються в такому значенні:

види робіт із землеустрою - обстежувальні, вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи, що виконуються з метою складання документації із землеустрою;

діяльність у сфері землеустрою - наукова, технічна, виробнича та управлінська діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних і фізичних осіб, що здійснюється при землеустрої;

документація із землеустрою (землевпорядна документація) - затвердені в установленому порядку текстові та графічні матеріали, якими регулюється використання та охорона земель державної, комунальної та приватної власності, а також матеріали обстеження і розвідування земель, авторського нагляду за виконанням проектів тощо;

{Абзац четвертий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

заходи із землеустрою - передбачені документацією із землеустрою роботи щодо раціонального використання та охорони земель, формування та організації території об'єкта землеустрою з урахуванням їх цільового призначення, обмежень у використанні та обмежень (обтяжень) правами інших осіб (земельних сервітутів), збереження і підвищення родючості ґрунтів;

землеустрій - сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних одиниць, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил;

зрошувальний (осушувальний) масив - масив земель сільськогосподарського призначення, на якому проводиться гідротехнічна меліорація та/або розташовані внутрішньогосподарські меліоративні системи;

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

масив земель сільськогосподарського призначення - сукупність земельних ділянок сільськогосподарського призначення, що складаються з сільськогосподарських та необхідних для їх обслуговування несільськогосподарських угідь (земель під польовими дорогами, меліоративними системами, господарськими шляхами, прогонами, лінійними об'єктами, об'єктами інженерної інфраструктури, а також ярами, заболоченими землями, іншими угіддями, що розташовані всередині земельного масиву), мають спільні межі та обмежені природними та/або штучними елементами рельєфу (автомобільними дорогами загального користування, полезахисними лісовими смугами та іншими захисними насадженнями, водними об'єктами тощо);

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

межування земель - комплекс робіт із встановлення чи відновлення в натурі (на місцевості) меж адміністративно-територіальних одиниць, меж земельних ділянок власників, землекористувачів, у тому числі орендарів, із закріпленням їх межовими знаками встановленого зразка;

план земельної ділянки - графічне зображення, що відображає місцезнаходження, зовнішні межі земельної ділянки та межі земель, обмежених у використанні і обмежених (обтяжених) правами інших осіб (земельних сервітутів), а також розміщення об'єктів нерухомого майна, природних ресурсів на земельній ділянці;

проект землеустрою - сукупність економічних, проектних і технічних документів щодо обґрунтування заходів з використання та охорони земель, які передбачається здійснити за таким проектом;

{Абзац статті 1 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

робочий проект землеустрою - сукупність економічних, проектних і технічних документів з використання та охорони земель, що включає розрахунки, опис, креслення технічних рішень, кошторис, реалізацію яких передбачається здійснити протягом строку, встановленого цим проектом;

{Абзац статті 1 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

стале землекористування - використання земель, що визначається тривалим користуванням земельною ділянкою без зміни її цільового призначення, погіршення її якісних характеристик та забезпечує оптимальні параметри екологічних і соціально-економічних функцій територій;

{Абзац статті 1 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

технічна документація із землеустрою - сукупність текстових та графічних матеріалів, що визначають технічний процес проведення заходів з використання та охорони земель без застосування елементів проектування;

{Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

цільове призначення земельної ділянки - використання земельної ділянки за призначенням, визначеним на підставі документації із землеустрою у встановленому законодавством порядку;

черезсмузжя - розташування між декількома земельними ділянками, що належать на праві власності, користування (оренда, суборенда, емфітевзис) одній особі і розташовані в одному масиві земель сільськогосподарського призначення, земельних ділянок, що належать на праві власності, користування (оренда, суборенда, емфітевзис) іншій особі.

{Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

Стаття 2. Призначення землеустрою

Землеустрій забезпечує:

а) реалізацію державної політики щодо використання та охорони земель, здійснення земельної реформи, вдосконалення земельних відносин, наукове обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, формування раціональної системи землеволодіння і землекористування, створення екологічно сталих агроландшафтів тощо;

б) надання інформації для правового, економічного, екологічного і містобудівного механізмів регулювання земельних відносин на національному, регіональному, локальному

і господарському рівнях шляхом встановлення особливого режиму та умов використання й охорони земель;

в) встановлення і закріплення на місцевості меж адміністративно-територіальних одиниць, територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, меж земельних ділянок власників і землекористувачів;

г) прогнозування, планування і організацію раціонального використання та охорони земель на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях;

г) організацію території сільськогосподарських підприємств, установ і організацій з метою створення просторових умов для еколого-економічної оптимізації використання та охорони земель сільськогосподарського призначення, впровадження прогресивних форм організації управління землекористуванням, удосконалення структури і розміщення земельних угідь, посівних площ, системи сівозміни, сінокосо- і пасовищезміни;

д) розробку і здійснення системи заходів із землеустрою для збереження природних ландшафтів, відновлення та підвищення родючості ґрунтів, рекультивації порушених земель і землювання малопродуктивних угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, висушення, зсувів, вторинного засолення, закислення, заболочення, ущільнення, забруднення промисловими відходами та хімічними речовинами тощо, консервації деградованих і малопродуктивних земель, запобігання іншим негативним явищам;

е) організацію території підприємств, установ і організацій з метою створення умов сталого землекористування та встановлення обмежень і обтяжень (земельних сервітутів) у використанні та охороні земель несільськогосподарського призначення;

є) отримання інформації щодо кількості та якості земель, їхнього стану та інших даних, необхідних для ведення державного земельного кадастру, моніторингу земель, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель.

Стаття 3. Система землеустрою

Система землеустрою включає:

- а) законодавчо визначену діяльність у сфері землеустрою;
- б) органи, що здійснюють державне регулювання у сфері землеустрою;
- в) організацію, регулювання та управління у сфері землеустрою;
- г) здійснення землеустрою на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях (далі - загальнодержавному, регіональному і місцевому рівнях);
- г) державний і самоврядний контроль за здійсненням землеустрою;
- д) наукове, кадрове та фінансове забезпечення землеустрою;
- е) суб'єкти та об'єкти землеустрою.

Стаття 4. Суб'єкти землеустрою

Суб'єктами землеустрою є:

органи державної влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування;

{Абзац другий статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 3123-VI від 03.03.2011](#)}

юридичні та фізичні особи, які здійснюють землеустрій;
землевласники та землекористувачі.

Стаття 5. Об'єкти землеустрою

Об'єктами землеустрою є:

територія України;
території адміністративно-територіальних одиниць або їх частин;
території землеволодінь та землекористувань чи окремі земельні ділянки.

Стаття 6. Принципи землеустрою

Землеустрій базується на таких принципах:

а) дотримання законності;

б) забезпечення науково обґрунтованого розподілу земельних ресурсів між галузями економіки з метою раціонального розміщення продуктивних сил, комплексного економічного і соціального розвитку регіонів, формування сприятливого навколишнього природного середовища;

в) організації використання та охорони земель із врахуванням конкретних зональних умов, узгодженості екологічних, економічних і соціальних інтересів суспільства, які забезпечують високу економічну і соціальну ефективність виробництва, екологічну збалансованість і стабільність довкілля та агроландшафтів;

г) створення умов для реалізації органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами їхніх конституційних прав на землю;

г) забезпечення пріоритету сільськогосподарського землеволодіння і землекористування;

д) забезпечення пріоритету вимог екологічної безпеки, охорони земельних ресурсів і відтворення родючості ґрунтів, продуктивності земель сільськогосподарського призначення, встановлення режиму природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

Стаття 7. Правова основа землеустрою

Правову основу землеустрою становлять [Конституція України](#), [Земельний кодекс України](#), закони України "[Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність](#)", "[Про планування і забудову територій](#)", цей Закон, закони України та інші нормативно-правові акти.

Розділ II

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ І ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 8. Органи, що здійснюють регулювання у сфері землеустрою

Регулювання у сфері землеустрою здійснюють Верховна Рада України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, а також центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин, центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну

політику у сфері земельних відносин та у сфері нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі у межах повноважень, встановлених законом.

{Частина перша статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 5462-VI від 16.10.2012](#)}

Стаття 9. Повноваження Верховної Ради України у сфері землеустрою

До повноважень Верховної Ради України у сфері землеустрою належать:

а) визначення засад державної політики у галузі використання та охорони земель;

{Пункт "б" статті 9 виключено на підставі Закону [№ 1175-IX від 02.02.2021](#)}

в) затвердження загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель;

г) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до [Конституції України](#).

Стаття 10. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері землеустрою

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері землеустрою належать:

а) реалізація державної політики у галузі використання та охорони земель;

б) організація здійснення землеустрою;

в) забезпечення виконання загальнодержавних програм використання та охорони земель;

{Пункт "в" статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 5462-VI від 16.10.2012](#)}

г) затвердження в межах своїх повноважень нормативно-правових актів з питань землеустрою;

{Пункт "з" статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 5462-VI від 16.10.2012](#)}

г) координація діяльності органів виконавчої влади з питань землеустрою;

{Пункт "д" статті 10 виключено на підставі Закону [№ 5462-VI від 16.10.2012](#)}

е) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 11. Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим у сфері землеустрою

До повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим на території республіки у сфері землеустрою належать:

а) забезпечення реалізації державної політики у галузі використання та охорони земель;

б) розроблення, затвердження та участь у реалізації республіканських програм використання та охорони земель, підвищення родючості ґрунтів відповідно до загальнодержавних програм;

в) погодження та участь у реалізації загальнодержавних програм використання та охорони земель у межах території Автономної Республіки Крим;

г) координація діяльності районних і міських (міст республіканського значення) рад у сфері землеустрою;

г) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів і контролю за використанням та охороною земель;

д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 12. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим у сфері землеустрою

До повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим у сфері землеустрою належать:

- а) забезпечення реалізації державної політики у галузі використання та охорони земель;
- б) участь у розробленні та забезпеченні виконання загальнодержавних та республіканських програм щодо використання та охорони земель;
- в) координація діяльності державних органів земельних ресурсів;
- г) координація здійснення землеустрою і державного контролю за використанням та охороною земель;
- г) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 13. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері землеустрою

До повноважень місцевих державних адміністрацій у сфері землеустрою належать:

- а) забезпечення реалізації державної політики у галузі використання та охорони земель;
- б) участь у розробленні та забезпеченні виконання загальнодержавних і регіональних (республіканських) програм щодо використання та охорони земель;
- в) координація діяльності державних органів земельних ресурсів;
- г) координація здійснення землеустрою і державного контролю за використанням та охороною земель;
- г) інформування населення про заходи, передбачені землеустроєм;
- д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 13¹. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин, у сфері землеустрою

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин, у сфері землеустрою, належать:

- а) затвердження нормативно-правових актів, норм і правил у сфері землеустрою;
- б) забезпечення розроблення та реалізації загальнодержавних і регіональних програм з питань землеустрою;
- в) забезпечення здійснення землеустрою;
- г) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

{Закон доповнено статтею 13¹ згідно із Законом [№ 5462-VI від 16.10.2012](#)}

Стаття 14. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, у сфері землеустрою

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, у сфері землеустрою, належать:

- а) внесення пропозицій про формування державної політики у сфері землеустрою і забезпечення її реалізації;

б) участь у розробленні та реалізації загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель;

{Пункт "б" статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 365-VII від 02.07.2013](#)}

в) здійснення землеустрою, у тому числі забезпечення проведення державної інвентаризації земель;

г) здійснення сертифікації інженерів-землевпорядників, утворення Кваліфікаційної комісії та ведення Державних реєстрів сертифікованих інженерів-землевпорядників та інженерів-геодезистів;

{Пункт "г" статті 14 в редакції Законів [№ 365-VII від 02.07.2013](#), [№ 367-VII від 02.07.2013](#)}

г) розроблення в установленому законодавством порядку нормативно-правових актів, норм і правил;

{Пункт "г" статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#)}

д) створення інформаційної бази даних з питань землеустрою;

е) проведення державної експертизи документації із землеустрою у випадках та порядку, передбачених законом;

{Пункт "е" статті 14 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

є) організація, у тому числі за участю іноземних наукових установ та організацій, наукових досліджень з питань землеустрою;

ж) забезпечення створення, формування і ведення Державного фонду документації із землеустрою;

ж¹) здійснення державного нагляду у сфері землеустрою;

{Статтю 14 доповнено пунктом "ж¹" згідно із Законом [№ 367-VII від 02.07.2013](#)}

з) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

{Стаття 14 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 4444-VI від 23.02.2012](#), [№ 5394-VI від 02.10.2012](#); в редакції Закону [№ 5462-VI від 16.10.2012](#)}

Стаття 14¹. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі, у сфері землеустрою

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі, у сфері землеустрою:

а) організовує та здійснює державний нагляд (контроль) у частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій та форм власності, у тому числі за проведенням землеустрою, виконанням заходів, передбачених проектами землеустрою, зокрема за дотриманням власниками та користувачами земельних ділянок вимог, визначених у проектах землеустрою;

б) вирішує інші питання у сфері землеустрою відповідно до закону.

{Закон доповнено статтею 14¹ згідно із Законом [№ 5462-VI від 16.10.2012](#)}

Стаття 15. Повноваження обласних рад у сфері землеустрою

До повноважень обласних рад у сфері землеустрою належать:

- а) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель;
- б) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;
- в) затвердження та участь у реалізації регіональних програм використання та охорони земель, підвищення родючості ґрунтів;
- г) організація землеустрою;
- г) координація робіт із землеустрою;
- д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 16. Повноваження Київської і Севастопольської міських рад у сфері землеустрою

До повноважень Київської і Севастопольської міських рад у сфері землеустрою на їх території належать:

- а) розробка, затвердження і реалізація цільових програм, схем та проектів землеустрою щодо використання та охорони земель;
- б) організація здійснення землеустрою;
- в) організація і здійснення контролю за використанням та охороною земель комунальної власності при проведенні землеустрою;
- г) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;
- г) інформування населення про заходи, передбачені землеустроєм;
- д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 17. Повноваження районних рад у сфері землеустрою

До повноважень районних рад у сфері землеустрою на території району належать:

- а) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель;
- б) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;
- в) організація землеустрою та затвердження землепорядних проектів;
- г) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 18. Повноваження районних у містах рад у сфері землеустрою

Повноваження районних у містах рад у сфері землеустрою визначаються міськими радами.

Стаття 19. Повноваження сільських, селищних, міських рад у сфері землеустрою

До повноважень сільських, селищних, міських рад у сфері землеустрою на території сіл, селищ, міст належать:

- а) організація і здійснення землеустрою;
- б) здійснення контролю за впровадженням заходів, передбачених документацією із землеустрою;
- в) координація здійснення землеустрою та контролю за використанням і охороною земель комунальної власності;

- г) інформування населення про заходи, передбачені землеустроєм;
- г) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Розділ III

ОРГАНІЗАЦІЯ І РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 20. Обов'язковість землеустрою

Землеустрій проводиться в обов'язковому порядку на землях усіх категорій незалежно від форми власності в разі:

а) розробки документації із землеустрою щодо організації раціонального використання та охорони земель;

б) встановлення та зміни меж об'єктів землеустрою;

{Пункт "б" частини першої статті 20 в редакції Закону [№ 1175-IX від 02.02.2021](#)}

в) надання, вилучення (викупу), відчуження земельних ділянок;

г) встановлення в натурі (на місцевості) меж земель, обмежених у використанні і обмежених (обтяжених) правами інших осіб (земельні сервітути);

г) організації нових і впорядкування існуючих об'єктів землеустрою;

д) виявлення порушених земель і земель, що зазнають впливу негативних процесів, та проведення заходів щодо їх відновлення чи консервації, рекультивациі порушених земель, землювання малопродуктивних угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, заболочення, вторинного засолення, висушення, ущільнення, забруднення промисловими відходами, радіоактивними і хімічними речовинами та інших видів деградації, консервації деградованих і малопродуктивних земель.

Заходи, передбачені затвердженою в установленому порядку документацією із землеустрою, є обов'язковими для виконання органами державної влади та органами місцевого самоврядування, власниками землі, землекористувачами, у тому числі орендарями.

Власники землі, землекористувачі, у тому числі орендарі, при здійсненні землеустрою зобов'язані забезпечити доступ розробникам документації із землеустрою до своїх земельних ділянок, що підлягають землеустрою.

Стаття 21. Організація і планування землеустрою

Організацію і планування землеустрою на загальнодержавному і місцевому рівнях здійснюють Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до повноважень, встановлених [Конституцією України](#), [Земельним кодексом України](#), цим Законом та іншими законами України.

Стаття 22. Підстави проведення землеустрою

Землеустрій здійснюється на підставі:

а) рішень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо проведення робіт із землеустрою;

б) укладених договорів між юридичними чи фізичними особами (землевласниками і землекористувачами) та розробниками документації із землеустрою;

в) судових рішень.

Рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування про надання дозволу на розробку документації із землеустрою приймається виключно у строки та лише у випадках, передбачених цим Законом та [Земельним кодексом України](#). Зазначене рішення надається безоплатно та має необмежений строк дії.

{Статтю 22 доповнено частиною другою згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 23. Нормативно-правові акти з питань здійснення землеустрою

Нормативно-правові акти з питань здійснення землеустрою встановлюють порядок організації, норми і правила виконання робіт із землеустрою, їх склад і зміст.

Нормативно-правові акти з питань здійснення землеустрою є обов'язковими до виконання всіма суб'єктами землеустрою.

Стаття 24. Норми і правила у сфері землеустрою

Норми і правила у сфері землеустрою встановлюють комплекс якісних та кількісних показників, параметрів, що регламентують розробку і реалізацію документації із землеустрою з урахуванням екологічних, економічних, соціальних, природно-кліматичних та інших умов.

Норми і правила у сфері землеустрою розробляються і затверджуються в установленому законом порядку.

Стаття 25. Документація із землеустрою

Документація із землеустрою розробляється у вигляді схеми, проекту, робочого проекту або технічної документації.

Види документації із землеустрою:

а) схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць;

б) проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць;

в) проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів;

г) проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій;

г) проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок;

д) проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб;

е) проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь;

є) проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів;

ж) проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв);

з) робочі проекти землеустрою;

{Пункт "и" частини другої статті 25 виключено на підставі Закону [№ 1175-IX від 02.02.2021](#)}

і) технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості);

ї) технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту;

й) технічна документація із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок;

к) технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель.

Види документації із землеустрою та їх склад встановлюються виключно цим Законом.

Відповідність документації із землеустрою положенням нормативно-правових актів, норм і правил у сфері землеустрою засвідчується:

{Абзац перший частини четвертої статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#)}

у паперовій формі - підписом та особистою печаткою сертифікованого інженера-землевпорядника, який відповідає за якість робіт із землеустрою;

в електронній формі - електронним цифровим підписом сертифікованого інженера-землевпорядника, який відповідає за якість робіт із землеустрою, згідно із законодавством про використання електронного цифрового підпису.

{Стаття 25 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 3613-VI від 07.07.2011](#), [№ 5003-VI від 21.06.2012](#), [№ 5245-VI від 06.09.2012](#), [№ 5394-VI від 02.10.2012](#), в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 26. Замовники і розробники документації із землеустрою

Замовниками документації із землеустрою можуть бути органи державної влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, землевласники і землекористувачі.

{Частина перша статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 3123-VI від 03.03.2011](#)}

Розробниками документації із землеустрою є:

юридичні особи, що володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та у складі яких працює за основним місцем роботи не менше двох сертифікованих інженерів-землевпорядників, які є відповідальними за якість робіт із землеустрою;

фізичні особи - підприємці, які володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та є сертифікованими інженерами-землевпорядниками, відповідальними за якість робіт із землеустрою.

{Частина друга статті 26 в редакції Законів [№ 5394-VI від 02.10.2012](#), [№ 367-VII від 02.07.2013](#)}

Взаємовідносини замовників і розробників документації із землеустрою регулюються законодавством України і договором.

Подання документації із землеустрою до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, для внесення відомостей до

Державного земельного кадастру від імені замовника документації здійснюється її розробником, якщо інше не встановлено договором.

{Статтю 26 доповнено частиною четвертою згідно із Законом [№ 3613-VI від 07.07.2011](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 5462-VI від 16.10.2012](#)}

Стаття 27. Права та обов'язки замовників документації із землеустрою

Замовники документації із землеустрою мають право:

- а) доручати розробникам виконання робіт із землеустрою;
- б) встановлювати наукові, технічні, економічні та інші вимоги до документації із землеустрою;
- в) визначати строк виконання робіт і порядок розгляду документації із землеустрою;
- г) визначати за погодженням із розробником документації із землеустрою вартість робіт із землеустрою і порядок їх оплати;
- д) виступати власником документації із землеустрою;
- е) проводити індексацію вартості виконаних робіт із землеустрою в порядку, встановленому законом;
- ж) здійснювати контроль за виконанням робіт із землеустрою в порядку, встановленому законом.

Замовники документації із землеустрою за рахунок власних коштів мають право на вибір розробника та укладення з ним договору, якщо інше не передбачено законодавством України.

Замовники документації із землеустрою зобов'язані:

- а) виконувати всі умови договору, а в разі невиконання або неналежного виконання нести відповідальність, передбачену договором і законом;
- б) надавати вихідну документацію, необхідну для виконання робіт із землеустрою;
- в) проводити відповідно до закону на конкурсній основі відбір розробників документації із землеустрою, що розробляється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;
- г) прийняти виконані роботи та оплатити їх.

Стаття 28. Права та обов'язки розробників документації із землеустрою

Розробники документації із землеустрою мають право:

- а) виконувати роботи із складання документації із землеустрою;
- б) погоджувати із замовником наукові, технічні, економічні та інші вимоги до документації із землеустрою, строк виконання робіт, їх вартість та порядок оплати;
- в) вимагати індексації вартості виконаних робіт із землеустрою в порядку, встановленому законом;
- г) авторства на створену ними документацію із землеустрою;
- д) здійснювати авторський нагляд за реалізацією заходів, передбачених документацією із землеустрою;

д) вимагати зупинення робіт, що виконуються з порушенням документації із землеустрою і призводять до нецільового використання земель та їх псування;

е) вносити пропозиції щодо оновлення застарілої або розробки нової документації із землеустрою.

Розробники документації із землеустрою зобов'язані:

а) дотримуватися законодавства України, що регулює земельні відносини, а також норм і правил при здійсненні землеустрою;

б) інформувати зацікавлених осіб про здійснення землеустрою;

в) виконувати всі умови договору;

г) виконувати роботи із складання документації із землеустрою у строк, передбачений договором. Максимальний строк складання документації із землеустрою не повинен перевищувати шести місяців з моменту укладення договору.

{Частина другу статті 28 доповнено пунктом "г" згідно із Законом [№ 3774-VI від 22.09.2011](#)}

Розробники документації із землеустрою несуть відповідно до закону відповідальність за достовірність, якість і безпеку заходів, передбачених цією документацією.

У разі невиконання або неналежного виконання умов договору при здійсненні землеустрою, розробники документації із землеустрою несуть відповідальність, передбачену договором і законом.

Стаття 29. Загальні вимоги до змісту документації із землеустрою

Документація із землеустрою включає в себе текстові та графічні матеріали і містить обов'язкові положення, встановлені завданням на розробку відповідного виду документації.

Документація із землеустрою розробляється на основі завдання на розробку відповідного виду документації, затвердженого замовником.

Склад, зміст і правила оформлення кожного виду документації із землеустрою регламентуються відповідною нормативно-технічною документацією з питань здійснення землеустрою.

Стаття 30. Погодження і затвердження документації із землеустрою

Погодження і затвердження документації із землеустрою проводиться в порядку, встановленому [Земельним кодексом України](#), цим Законом.

{Частина перша статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 31. Порядок внесення змін до документації із землеустрою

Зміни до документації із землеустрою вносяться особою, яка відповідно до вимог цього Закону може бути розробником документації із землеустрою за рішенням органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування або власників землі та землекористувачів, у тому числі орендарів, які затвердили проекти землеустрою.

{Частина перша статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Погодження та затвердження змін до документації із землеустрою здійснюються в порядку, передбаченому для погодження та затвердження документації із землеустрою.

{Статтю 31 доповнено частиною другою згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 32. Державний фонд документації із землеустрою

Державний фонд документації із землеустрою формується на основі збору, обробки, обліку матеріалів, отриманих в результаті здійснення землеустрою.

Документація із землеустрою Державного фонду документації із землеустрою є державною власністю і не може передаватись у приватну власність.

Доступ до матеріалів Державного фонду документації із землеустрою, що становлять державну таємницю, здійснюється відповідно до закону.

Розробники документації із землеустрою зобов'язані безоплатно передавати копії матеріалів у Державний фонд документації із землеустрою. Використання цих матеріалів дозволяється лише з дотриманням вимог законодавства про авторські права.

[Положення про Державний фонд документації із землеустрою](#), а також порядок надходження, обліку та зберігання матеріалів у ньому затверджує Кабінет Міністрів України.

Стаття 33. Порядок користування документацією із землеустрою

Юридичні та фізичні особи мають право користуватися матеріалами Державного фонду документації із землеустрою з дотриманням вимог цього Закону, інших законів України і [Положення про Державний фонд документації із землеустрою](#).

При користуванні документацією з Державного фонду документації із землеустрою забороняється:

копіювання топографічних, картографічних, аерозйомочних та інших матеріалів без відповідного на те дозволу;

передача вихідних матеріалів (їх копій) іншим особам без спеціального дозволу, якщо це не передбачено умовами користування відповідними матеріалами;

передача документації із землеустрою, яка є носієм відомостей, що становлять державну таємницю, організаціям, які не мають належних умов для забезпечення її зберігання.

У разі втрати документації із землеустрою, що становить державну таємницю, користувачі зобов'язані повідомити про це Державний фонд документації із землеустрою та інші державні органи відповідно до законодавства України.

Надання відомостей, що містяться в документації із землеустрою, здійснюється в порядку, встановленому законодавством України.

Стаття 34. Топографо-геодезичні та картографічні роботи при здійсненні землеустрою

Топографо-геодезичні та картографічні роботи проводяться з метою створення і своєчасного поновлення планово-картографічної основи при здійсненні землеустрою в порядку, визначеному [Законом України](#) "Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність".

Інформаційний зміст і масштаб топографо-геодезичних та картографічних матеріалів визначаються з урахуванням використання цих матеріалів, детальності проектування, обстежень і вишукувань відповідно до закону.

Стаття 35. Інвентаризація земель при здійсненні землеустрою

Інвентаризація земель проводиться з метою встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їхніх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нерационально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі відповідних рішень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

У разі виявлення при проведенні інвентаризації земель державної та комунальної власності земель, не віднесених до тієї чи іншої категорії, віднесення таких земель до відповідної категорії здійснюється органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування на підставі відповідної документації із землеустрою, погодженої та затвердженої в установленому законом порядку.

{Статтю 35 доповнено частиною другою згідно із Законом [№ 3123-VI від 03.03.2011](#)}

[Порядок проведення інвентаризації земель](#) затверджується Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 35 доповнено частиною третьою згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

Інвентаризація масиву земель сільськогосподарського призначення проводиться з такими особливостями:

а) підставою для проведення інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення є:

для земель державної власності - рішення органу виконавчої влади, уповноваженого здійснювати розпорядження земельною ділянкою;

в інших випадках - рішення сільської, селищної, міської ради, на території якої знаходиться масив;

б) при проведенні інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення здійснюються заходи щодо:

внесення до Державного земельного кадастру відомостей про сформовані земельні ділянки, відомості про які не внесені до Державного земельного кадастру;

формування невитребуваних (нерозподілених) земельних ділянок;

формування земельних ділянок сільськогосподарського призначення під польовими дорогами;

формування земельних ділянок сільськогосподарського призначення під позахисними лісовими смугами та іншими захисними насадженнями, які обмежують масив та земельні ділянки, розташовані уздовж масиву.

{Статтю 35 доповнено частиною четвертою згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

За результатами проведення інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення відомості про такий масив та про земельні ділянки, розташовані в ньому (у разі їх формування або за відсутності відомостей про них у Державному земельному кадастрі), вносяться до Державного земельного кадастру, про що замовник документації із землеустрою письмово повідомляє власників та користувачів земельних ділянок.

{Статтю 35 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

Стаття 36. Грунтові, геоботанічні та інші обстеження земель при здійсненні землеустрою

Грунтові, геоботанічні та інші обстеження земель при здійсненні землеустрою проводяться з метою отримання інформації про якісний стан земель, а також для виявлення земель, що зазнають впливу водної та вітрової ерозії, підтоплення, радіоактивного та хімічного забруднення, інших негативних явищ.

Отримана в процесі обстежень інформація використовується для:

- а) проведення агроекологічної оцінки земель;
- б) розробки прогнозів і програм використання та охорони земель, схем і проектів землеустрою;
- в) ведення обліку про якісний стан земель;
- г) ведення моніторингу земель;
- г) прийняття органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування рішень про рекультивацію та консервацію земель, введення обмежень у використанні земель, відновлення, збереження та підвищення родючості ґрунтів, покращення природних ландшафтів тощо;
- д) розробки заходів із землеустрою щодо організації раціонального використання та охорони земель;
- е) обґрунтування бізнес-планів та проектів землеустрою.

Стаття 37. Бонітування ґрунтів при здійсненні землеустрою

Бонітування ґрунтів проводиться з метою отримання показників для порівняння оцінки якості ґрунтів за їхніми основними природними властивостями.

Критерієм бонітування є отримані при ґрунтових обстеженнях якісні показники ґрунтів, які мають сталий характер та суттєво впливають на врожайність сільськогосподарських культур, вирощуваних у конкретних природно-кліматичних умовах, і найповніше відображають родючість ґрунту.

Дані бонітування ґрунтів використовуються при здійсненні землеустрою з метою розробки комплексу заходів із землеустрою щодо використання та охорони земель, збереження і підвищення родючості ґрунтів.

Стаття 38. Земельно-оціночні роботи при здійсненні землеустрою

Земельно-оціночні роботи при здійсненні землеустрою виконуються з метою визначення якісних характеристик, економічної цінності та вартості земель у порядку, встановленому законом.

Оцінка земель проводиться для порівняльного аналізу і прогнозу ефективності використання землі як природного ресурсу та основного засобу виробництва, а також при здійсненні цивільно-правових угод, для визначення розміру земельного податку, втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, справляння державного мита та в інших випадках, визначених законом.

Залежно від призначення оцінки земель проводиться економічна та грошова оцінка земель за методиками, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

Стаття 39. Природно-сільськогосподарське районування земель при здійсненні землеустрою

Природно-сільськогосподарське районування земель при здійсненні землеустрою провадиться з метою обліку і відображення положення земель з урахуванням природних умов та агробіологічних вимог сільськогосподарських культур в єдиній системі класифікації.

Природно-сільськогосподарське районування земель при здійсненні землеустрою є основою для проведення оцінки земель, розробки схем землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць і робочих проектів землеустрою.

{Частина друга статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

[Порядок здійснення природно-сільськогосподарського районування земель](#) визначає Кабінет Міністрів України.

Стаття 40. Технічне та технологічне забезпечення землеустрою

Технічне забезпечення землеустрою базується на використанні засобів обчислювальної та інформаційної техніки, технічних засобів для виконання геодезичних та інших робіт.

Технологічне забезпечення землеустрою базується на використанні сучасних інформаційних технологій і систем для збору, ведення, контролю, накопичення, зберігання, поновлення, пошуку, перетворення, переробки, відображення, видачі й передачі даних.

Основою інформаційного забезпечення землеустрою є автоматизовані системи, призначені для обробки даних земельно-кадастрових, топографо-геодезичних та інших зйомок і дистанційного зондування, ведення земельної статистики, прогнозування, планування, проектування, картографування, організаційного управління.

[Вимоги до технічного і технологічного забезпечення виконавців робіт із землеустрою](#) встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин.

{Статтю 40 доповнено частиною четвертою згідно із Законом [№ 5394-VI від 02.10.2012](#)}

Стаття 41. Надання консалтингових послуг з питань землеустрою

Консалтингові послуги з питань землеустрою передбачають:

а) консультування власників землі та землекористувачів щодо раціонального використання та охорони земель;

б) надання інформації про результати досліджень щодо використання та охорони земель, запровадження і здійснення природоохоронних заходів тощо;

в) надання інформаційних послуг з питань земельного законодавства, здійснення цивільно-правових угод, оцінки земель, оподаткування, оренди та інших послуг щодо земельних ділянок;

г) надання сільськогосподарським товаровиробникам і громадянам практичної допомоги щодо складання бізнес-планів.

Консалтингові послуги землевласникам та землекористувачам надають юридичні особи незалежно від їх організаційно-правової форми господарювання і форми власності та фізичні особи, які здійснюють господарську діяльність у сфері землеустрою.

Розділ IV
ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЛЕУСТРОЮ НА
ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

Стаття 42. *{Статтю 42 виключено на підставі Закону [№ 1175-IX від 02.02.2021](#)}*

Стаття 43. *{Статтю 43 виключено на підставі Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}*

Стаття 44. *{Статтю 44 виключено на підставі Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}*

Стаття 45. Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць розробляються з метою визначення перспективи щодо використання та охорони земель, для підготовки обґрунтованих пропозицій у галузі земельних відносин, організації раціонального використання та охорони земель, перерозподілу земель з урахуванням потреби сільського, лісового та водного господарств, розвитку сіл, селищ, міст, територій оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення, природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення тощо.

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць розробляються щодо території відповідного району, села, селища, міста.

{Частина друга статті 45 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель району розробляються за рішенням районної ради.

{Частина статті 45 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель села, селища, міста розробляються за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради.

{Частина статті 45 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Схема землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель відповідної адміністративно-територіальної одиниці включає:

- а) завдання на складання схеми землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальної одиниці;
- б) пояснювальну записку;
- в) рішення відповідного органу місцевого самоврядування про розроблення схеми землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальної одиниці;
- г) характеристику природних умов адміністративно-територіальної одиниці;
- г) інформацію про сучасний стан використання та охорони земель у межах адміністративно-територіальної одиниці (включаючи обмеження у використанні земель);
- д) картограму категорій земель у розрізі угідь у межах відповідної території;
- е) картограму агровиборничих груп ґрунтів та крутизни схилів;
- є) еколого-економічне обґрунтування використання та охорони земель;

- ж) техніко-економічні показники схеми землеустрою;
- з) матеріали геодезичних вишукувань та землевлпорядного проектування;
- и) інформацію про перспективний стан використання та охорони земель у межах адміністративно-територіальної одиниці;
- і) схему запланованих заходів щодо раціонального використання та охорони земель;
- ї) матеріали погодження схеми землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальної одиниці, визначені [статтею 186](#) Земельного кодексу України.

{Частина статті 45 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 46. Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць

{Назва статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

Для встановлення або зміни меж адміністративно-територіальних одиниць розробляються проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

{Частина перша статті 46 в редакції Закону [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць розробляються для створення повноцінного життєвого середовища та створення сприятливих умов їх територіального розвитку, забезпечення ефективного використання потенціалу територій із збереженням їх природних ландшафтів та історико-культурної цінності, з урахуванням інтересів власників земельних ділянок, землекористувачів, у тому числі орендарів, і затвердженої містобудівної документації.

{Частина друга статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

Проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць включає:

- а) пояснювальну записку;
- б) завдання на виконання робіт;
- в) рішення про розроблення проекту землеустрою щодо встановлення або зміни меж адміністративно-територіальних одиниць;
- г) посвідчені в установленому порядку копії генерального плану населеного пункту, рішень про його затвердження (у разі зміни меж населеного пункту);
- г) вкопіювання із схеми землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальної одиниці (утворення), а у разі її відсутності - вкопіювання із проекту формування територій сільських, селищних рад;
- д) вкопіювання із кадастрових карт (планів) з відображенням існуючих (за їх наявності) та проектних меж адміністративно-територіальної одиниці;
- е) експлікація земель в існуючих (за їх наявності) та проектних межах адміністративно-територіальної одиниці;
- є) опис меж адміністративно-територіальних одиниць;

ж) матеріали погодження проекту;

з) матеріали виносу меж адміністративно-територіальних одиниць в натуру (на місцевість) з каталогом координат їх поворотних точок.

{Частина третя статті 46 в редакції Закону [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

Проект землеустрою щодо зміни меж населеного пункту може також передбачати пов'язані із цим зміни меж інших суміжних адміністративних одиниць, якщо прийняття рішення про їх зміну згідно із законом належить до компетенції одного органу.

{Статтю 46 доповнено частиною четвертою згідно із Законом [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

Межі адміністративно-територіальних одиниць визначаються як по суходолу, так і по водному простору.

{Статтю 46 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

Проекти землеустрою щодо встановлення (зміни) меж сіл, селищ, міст розробляються за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради.

{Статтю 46 доповнено частиною шостою згідно із Законом [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

Проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж району розробляється за рішенням відповідної районної ради, а у разі якщо районна рада не утворена - обласної ради.

{Статтю 46 доповнено частиною сьомою згідно із Законом [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

Проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальної одиниці підлягає погодженню сільськими, селищними, міськими, районними радами, районними державними адміністраціями, за рахунок території яких планується здійснити розширення її меж. У разі розширення меж населеного пункту за рахунок території, яка не входить до складу відповідного району, або якщо районна рада не утворена, проект погоджується з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною державною адміністрацією.

{Статтю 46 доповнено частиною восьмою згідно із Законом [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

У разі встановлення меж міст проект також погоджується з Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласною радою.

{Статтю 46 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

Рішення про встановлення (зміну) меж адміністративно-територіальних одиниць є одночасно рішенням про затвердження проектів землеустрою щодо їх встановлення (зміни).

{Статтю 46 доповнено частиною десятою згідно із Законом [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

Проект землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць складається у паперовій та електронній (цифровій) формах.

{Статтю 46 доповнено частиною одинадцятою згідно із Законом [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

Відомості про встановлення (зміну) меж адміністративно-територіальних одиниць вносяться до Державного земельного кадастру. Відомості про встановлені (змінені) межі

адміністративно-територіальних одиниць зазначаються у витязі з Державного земельного кадастру, який безоплатно видається відповідній сільській, селищній, міській, районній, обласній раді.

{Статтю 46 доповнено частиною дванадцятотою згідно із Законом [№ 5003-VI від 21.06.2012](#)}

Складовою частиною проекту землеустрою щодо встановлення і зміни меж населеного пункту є перелік земельних ділянок державної власності (із зазначенням їх кадастрових номерів, місцезнаходження, площі та цільового призначення), які переходять у комунальну власність відповідної територіальної громади.

{Статтю 46 доповнено частиною тринадцятотою згідно із Законом [№ 5245-VI від 06.09.2012](#)}

Стаття 47. Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів розробляються з метою:

а) збереження природного різноманіття ландшафтів, охорони довкілля, підтримання екологічного балансу;

б) створення місць для організованого лікування та оздоровлення людей, масового відпочинку і туризму;

в) створення приміських зелених зон, збереження і використання об'єктів культурної спадщини;

г) проведення науково-дослідних робіт;

г) встановлення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг;

д) визначення в натурі (на місцевості) меж охоронних зон та інших обмежень у використанні земель, встановлених законами та прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами, а також інформування про такі обмеження землевласників, землекористувачів, інших фізичних та юридичних осіб.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів визначають місце розташування і розміри земельних ділянок, власників земельних ділянок, землекористувачів, у тому числі орендарів, межі територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого (округи і зони санітарної (гірничо-санітарної) охорони), рекреаційного та історико-культурного (охоронні зони) призначення, водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, смуг відведення та берегових смуг водних шляхів, а також встановлюють режим використання та охорони їх територій.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів розробляються на підставі укладених договорів між замовниками документації із землеустрою та її розробниками.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду розробляються для біосферних заповідників, природних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, парків - пам'яток садово-паркового мистецтва та зоологічних парків на землях та земельних ділянках, що включаються до складу цих територій без вилучення у землевласників та землекористувачів.

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів включають:

а) завдання на складання проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

в) характеристику території із встановленням режиму використання земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів;

г) довідку, що містить узагальнену інформацію про землі (території);

г) матеріали геодезичних вишукувань та землевпорядного проектування;

д) у межах населеного пункту - копію графічної частини генерального плану населеного пункту (за наявності), а за межами населеного пункту - копію відповідної містобудівної документації (за наявності) і копію рішення про затвердження такої документації;

е) інформацію про перспективний стан використання та охорони земель у межах адміністративно-територіальної одиниці, яка є складовою схеми землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель відповідної адміністративно-територіальної одиниці (за наявності);

є) план організації території з відображенням угідь, землевласників і землекористувачів, у тому числі земельних ділянок, щодо яких встановлені обмеження у використанні;

ж) план меж земельних ділянок, що включаються до території природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, водного фонду та водоохоронних зон, меж обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів без їх вилучення у землевласників та землекористувачів;

з) креслення перенесення в натуру (на місцевість) меж території природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення та земель водного фонду та водоохоронних зон, меж обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів;

и) акт перенесення в натуру (на місцевість) меж території природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, меж обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів у природі (на місцевості);

і) перелік обмежень у використанні земельних ділянок;

ї) матеріали погодження проекту землеустрою, встановлені [статтею 186](#) Земельного кодексу України.

Межі територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон встановлюються і по суходолу, і по водному простору.

Рішення про затвердження проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон одночасно є рішенням про встановлення меж таких територій.

{Стаття 47 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 48. Врахування громадських інтересів при здійсненні землеустрою

З метою врахування громадських інтересів при здійсненні землеустрою органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до своїх повноважень:

а) інформують у разі необхідності населення через засоби масової інформації про заходи, передбачені землеустроєм;

б) залучають представників громадських організацій та об'єднань громадян до участі в обговоренні загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель, схем землеустрою адміністративно-територіальних одиниць;

в) готують пропозиції щодо врахування інтересів територіальних громад при здійсненні землеустрою.

Розділ V ЗЕМЛЕУСТРІЙ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Стаття 49. Проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій

Проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій розробляються на підставі рішення органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень за клопотанням працівників цих підприємств, установ та організацій.

Проекти землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій включають:

а) завдання на складання проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

в) рішення відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування про приватизацію земель;

- г) список осіб, які мають право на отримання у власність земельної частки (паю);
- г) матеріали нормативної грошової оцінки сільськогосподарських угідь підприємства;
- д) схему розподілу земель підприємств, установ, організацій на землі, що передаються у приватну власність та залишаються у державній або комунальній власності (лісгосподарського призначення, водного фонду, резервного фонду);
- е) матеріали розрахунку вартості і розмір земельної частки (паю) в умовних кадастрових гектарах;
- є) схему поділу сільськогосподарських угідь, що підлягають приватизації, на земельні ділянки;
- ж) матеріали погодження проекту землеустрою, встановлені [статтею 186](#) Земельного кодексу України;
- з) відомості про обчислення площі земельної ділянки;
- и) кадастровий план земельної ділянки;
- і) перелік обмежень у використанні земельних ділянок;
- ї) матеріали перенесення меж земельних ділянок у натуру (на місцевість).

Після затвердження проекту землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій при перенесенні меж земельних ділянок у натуру (на місцевість) до нього долучаються:

акт приймання-передачі межових знаків на зберігання;

акт перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель за їх наявності.

{Включено статтю 49 згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 49¹. Проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв)

Проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) розробляються з метою формування земельних ділянок сільськогосподарських угідь, що підлягають розподілу між власниками земельних часток (паїв), а також земельних ділянок, що передаються з колективної у комунальну власність.

{Частина перша статті 49¹ із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

У разі необхідності в проектах землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) здійснюється перерахунок розміру в умовних кадастрових гектарах та вартості земельної частки (паю).

Із площі земельних ділянок, що підлягають розподілу, виключаються:

- а) деградовані, малопродуктивні, а також техногенно забруднені сільськогосподарські угіддя, що підлягають консервації;
- б) заболочені землі;
- в) землі, на яких розміщені розвідані родовища корисних копалин загальнодержавного значення, запаси яких затверджені у встановленому законодавством порядку;

{Пункт "г" частини третьої статті 49¹ виключено на підставі Закону [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

г) землі під поєзахисними лісовими смугами;

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "г" згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

д) землі під водними об'єктами;

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "д" згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

е) землі під господарськими шляхами, прогонами, польовими дорогами;

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "е" згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

є) землі, які відповідно до закону не можуть перебувати у приватній власності;

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "є" згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

ж) землі під будівлями, спорудами, іншими об'єктами нерухомого майна;

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "ж" згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

з) землі, які передаються до запасу та резервного фонду;

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "з" згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

и) інші землі несільськогосподарського призначення.

{Частина третю статті 49¹ доповнено пунктом "и" згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

Проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) розробляються на підставі рішення відповідної сільської, селищної, міської ради про виділення земельних ділянок у натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв).

{Частина четверта статті 49¹ із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

Проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) включають:

а) завдання на складання проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

в) рішення відповідної сільської, селищної, міської ради про виділення земельних ділянок у натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв);

{Пункт "в" частини п'ятої статті 49¹ із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

г) список осіб, які мають право на отримання у власність земельної частки (паю);

г) матеріали розрахунку (за потреби - перерахунку) вартості і розмір земельної частки (паю) в умовних кадастрових гектарах;

д) схему розподілу земельних ділянок власникам земельних часток (паїв);

е) відомості про площу земельних ділянок, кадастрові плани земельних ділянок, що формуються або відомості про які вносяться до Державного земельного кадастру, та перелік обмежень у їх використанні;

{Пункт "е" частини п'ятої статті 49¹ в редакції Закону [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

є) матеріали погодження і затвердження проекту землеустрою, встановлені [статтею 186](#) Земельного кодексу України;

ж) матеріали перенесення меж земельних ділянок у натуру (на місцевість), сформованих за проектом.

Після виділення власникам земельних часток (паїв) земельних ділянок у натурі (на місцевості) до проекту землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) долучаються:

акт перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель за їх наявності;

акт приймання-передачі межових знаків на зберігання.

{Закон доповнено статтею 49¹ згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 50. Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок

Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок складаються у разі зміни цільового призначення земельних ділянок або формування нових земельних ділянок.

Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок погоджуються та затверджуються в порядку, встановленому [Земельним кодексом України](#).

Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок включають:

завдання на розроблення проекту землеустрою;

пояснювальну записку;

копію клопотання (заяви) про надання дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки (у разі формування та/або зміни цільового призначення земельної ділянки за рахунок земель державної чи комунальної власності);

рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування про надання дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки (у випадках, передбачених законом);

письмову згоду землевласника (землекористувача), засвідчену нотаріально (у разі викупу (вилучення) земельної ділянки в порядку, встановленому законодавством), або рішення суду;

{Абзац сьомий частини третьої статті 50 виключено на підставі Закону [№ 340-IX від 05.12.2019](#)}

матеріали геодезичних вишукувань та землевпорядного проектування (у разі формування земельної ділянки);

відомості про обчислення площі земельної ділянки (у разі формування земельної ділянки);

копії правовстановлюючих документів на об'єкти нерухомого майна для об'єктів будівництва, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми та значними наслідками, які розташовані на земельній ділянці;

{Абзац десятий частини третьої статті 50 в редакції Закону [№ 863-VIII від 08.12.2015](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 1817-VIII від 17.01.2017](#)}

розрахунок розміру втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва (у випадках, передбачених законом);

розрахунок розміру збитків власників землі та землекористувачів (у випадках, передбачених законом);

акт приймання-передачі межових знаків на зберігання (у разі формування земельної ділянки);

акт перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель за їх наявності (у разі формування земельної ділянки);

перелік обмежень у використанні земельних ділянок;

вिकопіювання з кадастрової карти (плану) або інші графічні матеріали, на яких зазначено бажане місце розташування земельної ділянки (у разі формування земельної ділянки);

кадастровий план земельної ділянки;

матеріали перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість) (у разі формування земельної ділянки);

матеріали погодження проекту землеустрою.

{Текст статті 50 в редакції Закону [№ 5395-VI від 02.10.2012](#)}

{Зміни до статті 50 див. в Законі [№ 5245-VI від 06.09.2012](#)}

Стаття 51. Проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб

Проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб розробляються в межах кварталу, мікрорайону, іншої частини території населеного пункту та за межами населеного пункту з метою формування земельних ділянок, на яких передбачається будівництво чи реконструкція об'єктів нерухомого майна.

Проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб розробляються на підставі рішення відповідної сільської, селищної, міської ради або районної державної адміністрації.

Проекти землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб включають:

а) завдання на складання проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

в) рішення відповідної сільської, селищної, міської ради або Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної чи районної державної адміністрації про розроблення проекту землеустрою;

г) матеріали геодезичних вишукувань та землевпорядного проектування;

- г) копії правовстановлюючих документів на об'єкти нерухомого майна, розташовані на земельних ділянках, якщо права власності на такі об'єкти зареєстровані;
- д) копії правовстановлюючих документів на земельні ділянки (за наявності);
- е) перелік обмежень у використанні земельних ділянок;
- є) план організації території для містобудівних потреб;
- ж) план меж зон обмежень у використанні земель (земельних ділянок);
- з) матеріали погодження проекту землеустрою, встановлені [статтею 186](#) Земельного кодексу України;
- и) вкопіювання з детального плану території.

У разі формування земельної ділянки проект землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб також включає:

- а) відомості про обчислення площі земельної ділянки;
- б) кадастровий план земельної ділянки;
- в) перелік обмежень у використанні земельної ділянки;
- г) акт приймання-передачі межових знаків на зберігання;
- г) акт перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель за їх наявності;
- д) матеріали перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість).

{Стаття 51 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 52. Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь

Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, розробляються за заявою землевласників або землекористувачів з метою організації сільськогосподарського виробництва і впорядкування сільськогосподарських угідь у межах землеволодінь та землекористувань для ефективного ведення сільськогосподарського виробництва, раціонального використання та охорони земель, створення сприятливого екологічного середовища і покращання природних ландшафтів.

{Частина перша статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 191-VIII від 12.02.2015](#)}

Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, визначають:

- а) розміщення виробничих будівель і споруд;
- б) організацію землеволодінь та землекористувань з виділенням сівозміни, виходячи з екологічних та економічних умов, формування інженерної та соціальної інфраструктури;
- в) визначення типів і видів сівозміни з урахуванням спеціалізації сільськогосподарського виробництва;
- г) складання схем чергування сільськогосподарських культур у сівозміні;
- г) проектування полів сівозміни;

- д) розробку плану переходу до прийнятної сівозміни;
- е) перенесення в натуру (на місцевість) запроектованих полів сівозміни.

Порядок розробки проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 52 доповнено частиною третьою згідно із Законом [№ 1443-VI від 04.06.2009](#)}

Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, розробляються на підставі укладених договорів між замовниками документації із землеустрою та її розробниками.

{Статтю 52 доповнено частиною четвертою згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Проект землеустрою, що забезпечує еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, включає:

- а) завдання на складання проекту землеустрою;
- б) пояснювальну записку;
- в) документи, що підтверджують площу землеволодіння (землекористування);
- г) матеріали геодезичних та землепорядних вишукувань;
- г) матеріали ґрунтових обстежень (за наявності);
- д) копії агрохімічних паспортів полів, земельних ділянок (за наявності таких паспортів) у разі здійснення за проектом заходів з організації сівозміни;
- е) матеріали книги історії полів за останні три роки (за наявності);
- є) матеріали погодження проекту землеустрою, встановлені [статтею 186](#) Земельного кодексу України;
- ж) план існуючого стану використання земель у розрізі землеволодінь та землекористувань, угідь, обмежень та особливих умов використання земель;
- з) схему розміщення попередників сільськогосподарських культур (у разі здійснення за проектом заходів з організації сівозміни);
- и) план агровиробничих груп ґрунтів та крутизни схилів;
- і) план організації землеволодінь (землекористувань), впорядкування угідь, розміщення виробничих будівель і споруд, об'єктів інженерної та соціальної інфраструктури та заходів з охорони земель;
- ї) план організації території сівозміни (проекування полів сівозміни з визначенням їх типів і видів з урахуванням спеціалізації сільськогосподарського виробництва, чергування сільськогосподарських культур у сівозміні) (у разі здійснення за проектом заходів з організації сівозміни);
- й) матеріали перенесення в натуру (на місцевість) запроектованих полів сівозміни (у разі здійснення за проектом заходів з організації сівозміни);
- к) матеріали перенесення в натуру (на місцевість) меж земельних угідь (у разі здійснення за проектом зміни земельних угідь).

{Статтю 52 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 53. Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів

Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів складаються на основі затверджених у встановленому законодавством порядку генеральних планів населених пунктів або можуть розроблятися окремою їх частиною.

Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів складаються з метою обґрунтування, розробки і подальшої реалізації необхідного обсягу організаційних та інженерно-технічних заходів з освоєння, поліпшення якості земель, їх раціонального використання та охорони, захисту від руйнівних процесів.

Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів розробляються на певний період та поетапно згідно з генеральними планами населених пунктів і визначають:

а) цільове призначення земель;

{Пункт "а" частини третьої статті 53 в редакції Закону [№ 3038-VI від 17.02.2011](#)}

б) землі, що знаходяться у власності, користуванні, в тому числі орендовані;

в) організаційні, правові, фінансові та інші заходи щодо вдосконалення структури територій, освоєння земель, поліпшення їх якості, рекультивації, консервації;

г) необхідність і обсяги економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель;

г) заходи для забезпечення режиму використання земель охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання, а також відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам внаслідок встановлення цих зон;

д) напрями природоохоронної діяльності.

Проекти землеустрою можуть передбачати також формування земельних ділянок державної та комунальної власності за рахунок земель, не наданих у користування.

{Статтю 53 доповнено частиною четвертою згідно із Законом [№ 3038-VI від 17.02.2011](#)}

Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів розробляються на підставі рішення відповідної сільської, селищної, міської ради.

{Статтю 53 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом [№ 3038-VI від 17.02.2011](#); в редакції Законів [№ 5395-VI від 02.10.2012](#), [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів включають:

а) завдання на складання проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

в) рішення відповідної сільської, селищної, міської ради про розроблення проекту землеустрою;

г) вкопіювання з містобудівної документації (за наявності);

г) матеріали геодезичних та землепорядних вишукувань;

д) переліки земельних ділянок (земель), наданих у власність (користування) з кадастровими номерами, наданих у власність (користування) без кадастрових номерів, не наданих у власність чи користування у розрізі угідь, що використовуються без документів, які посвідчують право на них;

е) переліки земельних ділянок, на які встановлено обмеження або обтяження;

є) експлікацію земельних угідь за власниками та користувачами земельних ділянок;

ж) відомості про обчислення площі земельних ділянок;

з) план організації території населеного пункту;

и) вкопіювання із кадастрових карт (планів) з відображенням існуючих (за наявності) та проєктних меж відповідного населеного пункту;

і) збірний план земельних ділянок, наданих у власність чи користування, та земельних ділянок, не наданих у власність чи користування;

ї) плани сучасного та перспективного використання земель у межах відповідного населеного пункту;

й) план розподілу земель за категоріями, власниками і користувачами (форма власності, вид речового права), угіддями з відображенням наявних обмежень (обтяжень);

к) матеріали погодження проєкту землеустрою, встановлені [статтею 186](#) Земельного кодексу України.

{Частина статті 53 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

У разі формування земельної ділянки проєкт землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів також включає:

а) відомості про обчислення площі земельної ділянки;

б) кадастровий план земельної ділянки;

в) матеріали перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість);

г) перелік обмежень у використанні земельних ділянок;

г) акт приймання-передачі межових знаків на зберігання;

д) акт перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель за їх наявності.

{Частина статті 53 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 54. Робочі проєкти землеустрою

Робочі проєкти землеустрою складаються з метою реалізації заходів з рекультивації порушених земель, консервації деградованих та малопродуктивних угідь, поліпшення сільськогосподарських і лісогосподарських угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, заболочення, вторинного засолення, висушення, зсувів, ущільнення, закислення, забруднення промисловими та іншими відходами, радіоактивними та хімічними речовинами.

{Частина перша статті 54 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2314-VIII від 01.03.2018](#), [№ 402-IX від 19.12.2019](#)}

Робочі проєкти землеустрою (крім земельних ділянок приватної власності) розробляються на підставі рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради

міністрів Автономної Республіки Крим, відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування.

{Частина друга статті 54 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 402-IX від 19.12.2019](#)}

Робочі проекти землеустрою щодо рекультивації земель, порушених внаслідок дослідно-промислової розробки родовищ бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу та/або видобування бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу, крім підстав, визначених абзацом першим частини другої цієї статті, можуть розроблятися на підставі рішення замовника, якому надано спеціальний дозвіл на користування надрами з метою дослідно-промислової розробки родовищ бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу та/або видобування бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу.

{Статтю 54 доповнено новою частиною згідно із Законом [№ 402-IX від 19.12.2019](#)}

Робочий проект землеустрою включає:

а) завдання на складання робочого проекту землеустрою;

б) пояснювальну записку;

в) рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування про розроблення робочого проекту землеустрою (крім земельних ділянок приватної власності) або рішення замовника, якому надано спеціальний дозвіл на дослідно-промислову розробку родовищ бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу та/або видобування бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення, нафти і газу;

{Пункт "в" частини статті 54 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2314-VIII від 01.03.2018](#), [№ 402-IX від 19.12.2019](#)}

г) характеристику природних та агрокліматичних умов відповідної території;

г) матеріали ґрунтових та інших обстежень;

д) матеріали геодезичних вишукувань та землевпорядного проектування;

е) техніко-економічні показники робочого проекту землеустрою;

є) проектні рішення з визначення комплексу заходів та обсягу робіт з охорони земель;

ж) розрахунки кошторисної вартості щодо впровадження запроєктованих заходів з охорони земель;

з) матеріали погодження робочого проекту землеустрою, встановлені [статтею 186](#) Земельного кодексу України;

и) плани агровиробничих груп ґрунтів та крутизни схилів;

і) плани запроєктованих заходів;

ї) матеріали перенесення проекту в натуру (на місцевість).

{Стаття 54 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 55. Технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості)

{Назва статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) проводиться відповідно до топографо-геодезичних і картографічних матеріалів.

{Частина перша статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) здійснюється на основі технічної документації із землеустрою, якою визначається місцеположення поворотних точок меж земельної ділянки в натурі (на місцевості).

{Частина друга статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

{Частина третю статті 55 виключено на підставі Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Межі земельної ділянки в натурі (на місцевості) закріплюються межовими знаками встановленого зразка.

У разі, якщо межі земельних ділянок в натурі (на місцевості) збігаються з природними та штучними лінійними спорудами і рубежами (річками, струмками, каналами, лісосмугами, шляхами, шляховими спорудами, парканами, огорожами, фасадами будівель та іншими лінійними спорудами і рубежами тощо), межові знаки можуть не встановлюватися.

Власники землі та землекористувачі, у тому числі орендарі, зобов'язані дотримуватися меж земельної ділянки, закріпленої в натурі (на місцевості) межовими знаками встановленого зразка.

Межові знаки здаються за актом під нагляд на збереження власникам землі та землекористувачам, у тому числі орендарям.

У разі якщо на підставі технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) передбачається здійснити передачу земельних ділянок державної чи комунальної власності у власність чи користування, така технічна документація розробляється на підставі дозволу, наданого Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органом виконавчої влади, органом місцевого самоврядування відповідно до повноважень, визначених [статтею 122](#) Земельного кодексу України (у випадках, передбачених законом).

{Статтю 55 доповнено частиною восьмою згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) розробляється без надання дозволу Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування відповідно до повноважень, визначених [статтею 122](#) Земельного кодексу України, у разі передачі:

а) у власність чи користування земельної ділянки державної чи комунальної власності, на якій розташовано житловий будинок, право власності на який зареєстровано. Така технічна документація розробляється на замовлення власника житлового будинку;

б) у користування земельної ділянки державної чи комунальної власності, що перебуває в постійному користуванні підприємств, установ, організацій, на якій розташоване нерухоме майно (будівля, споруда), яке є об'єктом державно-приватного

партнерства (концесії). Така технічна документація розробляється на замовлення державного партнера (концесієдавця).

{Статтю 55 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#); в редакції Закону [№ 155-IX від 03.10.2019](#)}

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) включає:

- а) завдання на складання технічної документації із землеустрою;
- б) пояснювальну записку;
- в) рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування про надання дозволу на розроблення технічної документації із землеустрою (у випадках, передбачених законом);
- г) згоду власника земельної ділянки, а для земель державної та комунальної власності - органу, уповноваженого здійснювати розпорядження земельною ділянкою, на відновлення меж земельної ділянки користувачем;
- г) довідку, що містить узагальнену інформацію про землі (території);
- д) копію документа, що посвідчує фізичну особу, або копію виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;
- е) копію документа, що посвідчує право на земельну ділянку (у разі проведення робіт щодо відновлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості));
- є) копію правовстановлюючих документів на об'єкти нерухомого майна, розташовані на земельній ділянці (за умови якщо права власності на такі об'єкти зареєстровані);
- ж) матеріали польових топографо-геодезичних робіт;
- з) план меж земельної ділянки, складений за результатами зйомки, на якому відображаються зовнішні межі земельної ділянки із зазначенням власників (користувачів) суміжних земельних ділянок, усі поворотні точки меж земельної ділянки, лінійні проміри між точками на межах земельної ділянки, межі вкраплених земельних ділянок із зазначенням їх власників (користувачів);
- и) кадастровий план земельної ділянки;
- і) перелік обмежень у використанні земельної ділянки;
- ї) у разі необхідності документ, що підтверджує повноваження особи діяти від імені власника (користувача) земельної ділянки при встановленні (відновленні) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості);
- й) акт приймання-передачі межових знаків на зберігання, що включається до документації із землеустрою після виконання робіт із встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) та закріплення їх межовими знаками.

{Статтю 55 доповнено частиною десятою згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 55¹. Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюється право суборенди, сервітуту

Встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту, проводиться відповідно до топографо-геодезичних і картографічних матеріалів.

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту, включає:

- а) пояснювальну записку;
- б) технічне завдання на складання документації, затверджене замовником документації;
- в) кадастровий план земельної ділянки із зазначенням меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту;
- г) матеріали польових геодезичних робіт;
- г) копії документів, що є підставою для виникнення прав суборенди, сервітуту.

{Закон доповнено статтею 55¹ згідно із Законом [№ 3613-VI від 07.07.2011](#)}

Стаття 56. Технічна документація із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок

Технічна документація із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок включає:

- а) пояснювальну записку;
- б) технічне завдання на складання документації, затверджене замовником документації;
- в) кадастрові плани земельних ділянок, які об'єднуються в одну земельну ділянку, або частини земельної ділянки, яка виділяється в окрему земельну ділянку;
- г) матеріали польових геодезичних робіт;
- г) акт приймання-передачі межових знаків на зберігання при поділі земельної ділянки по межі поділу;
- д) перелік обтяжень прав на земельну ділянку, обмежень на її використання та наявні земельні сервітути;
- е) нотаріально посвідчена згода на поділ чи об'єднання земельної ділянки заставодержателів, користувачів земельної ділянки (у разі перебування земельної ділянки в заставі, користуванні);
- є) згоду власника земельної ділянки, для земель державної власності - органу, уповноваженого здійснювати розпорядження земельною ділянкою, на поділ чи об'єднання земельних ділянок користувачем (крім випадків поділу земельної ділянки у зв'язку з набуттям права власності на житловий будинок, розташований на ній).

{Стаття 56 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 1066-VI від 05.03.2009](#), [№ 1702-VI від 05.11.2009](#); в редакції Закону [№ 3613-VI від 07.07.2011](#)}

Стаття 57. Технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель

Технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель включає:

- а) завдання на складання технічної документації із землеустрою;
- б) пояснювальну записку;
- в) рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого

самоврядування про інвентаризацію земель (у разі якщо інвентаризація земель проводиться щодо земель державної чи комунальної власності);

в¹) рішення органу місцевого самоврядування, органу виконавчої влади про інвентаризацію земель (у разі проведення інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення);

{Частина першу статті 57 доповнено пунктом "в¹" згідно із Законом [№ 2498-VIII від 10.07.2018](#)}

г) копії документів, що містять вихідні дані, які використовувалися під час інвентаризації земель;

г) матеріали топографо-геодезичних вишукувань;

д) переліки земельних ділянок (земель) у розрізі за категоріями земель та угіддями, наданих у власність (користування) з кадастровими номерами, наданих у власність (користування) без кадастрових номерів, не наданих у власність чи користування, що використовуються без документів, які посвідчують право на них, що використовуються не за цільовим призначенням, невитребуваних земельних часток (паїв), відумерлої спадщини;

е) пропозиції щодо узгодження даних, отриманих у результаті проведення інвентаризації земель, з інформацією, що міститься у документах, що посвідчують право на земельну ділянку, та Державному земельному кадастрі;

є) робочий і зведений інвентаризаційні плани;

ж) матеріали погодження технічної документації із землеустрою, встановлені [статтею 186](#) Земельного кодексу України.

У разі формування земельної ділянки технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель також включає:

а) відомості про обчислення площі земельної ділянки;

б) кадастровий план земельної ділянки;

в) перелік обмежень у використанні земельних ділянок;

г) акт перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель за їх наявності;

г) акт приймання-передачі межових знаків на зберігання;

д) матеріали перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість).

{Стаття 57 в редакції Закону [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

Стаття 58. Врахування державних інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні

Врахування державних інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні полягає у виконанні заходів, передбачених загальнодержавними програмами щодо використання та охорони земель, схемами землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель, проведення державної експертизи і здійснення державного контролю за використанням та охороною земель.

Стаття 59. Врахування громадських і приватних інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні

Врачування громадських інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні полягає в прогнозуванні та забезпеченні комплексного розвитку соціальної та інженерної інфраструктури території.

Врачування приватних інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні полягає у забезпеченні фізичним та юридичним особам рівних можливостей набуття у власність або користування, у тому числі на умовах оренди, земельних ділянок і в захисті їхніх прав на землю.

Розділ VI **ДЕРЖАВНИЙ І САМОВРЯДНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА** **ЗДІЙСНЕННЯМ ЗЕМЛЕУСТРОЮ**

Стаття 60. Державний контроль за здійсненням землеустрою

Державний контроль за проведенням землеустрою, виконанням запроектованих заходів із землеустрою і дотриманням вимог, встановлених цим Законом, законами України та іншими нормативно-правовими актами при розробці документації із землеустрою, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі, центральними органами виконавчої влади, які здійснюють державний контроль за використанням та охороною земель відповідно до повноважень, визначених законом.

{Стаття 60 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 4444-VI від 23.02.2012](#), [№ 5462-VI від 16.10.2012](#)}

{Статтю 61 виключено на підставі Законів [№ 365-VII від 02.07.2013](#), [№ 367-VII від 02.07.2013](#)}

Стаття 61¹. Державний нагляд у сфері землеустрою

Державний нагляд у сфері землеустрою здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, шляхом проведення планових та позапланових перевірок відповідно до підстав, визначених [Законом України](#) "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності".

Державний нагляд здійснюється за місцем провадження господарської діяльності виконавцем робіт із землеустрою або його відокремленими підрозділами. Заходи державного нагляду можуть здійснюватися у приміщенні органу державного нагляду за згодою виконавця робіт із землеустрою.

У разі виявлення порушень вимог до технічного і технологічного забезпечення виконавців робіт із землеустрою центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, видає наказ про усунення порушень, виявлених під час здійснення заходу.

Виконавець робіт із землеустрою повинен повідомити центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, про усунення порушень, виявлених під час здійснення заходу, у визначені наказом строки.

Встановлення факту невиконання наказу про усунення порушень, виявлених під час здійснення заходу, є підставою для зупинення виконання робіт із землеустрою за рішенням адміністративного суду, ухваленим за результатами розгляду позову центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин.

Застосовані адміністративним судом заходи реагування за позовом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, скасовуються адміністративним судом у порядку, встановленому законом.

Під час здійснення заходів державного нагляду виконавців робіт із землеустрою центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, перевіряє дотримання сертифікованим інженером-землевпорядником вимог положень законів, інших нормативно-правових актів, норм і правил у сфері землеустрою.

{Частина сьома статті 61¹ із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#)}

За наявності підстав для анулювання чи зупинення дії кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника акт перевірки є обов'язковим для розгляду на засіданні Кваліфікаційної комісії. За результатами розгляду акта Кваліфікаційна комісія направляє подання центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, про анулювання чи зупинення дії кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника.

На підставі подання Кваліфікаційної комісії про анулювання чи зупинення дії кваліфікаційного сертифіката центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, приймає рішення про анулювання чи зупинення дії кваліфікаційного сертифіката та повідомляє інженера-землевпорядника письмово у двотижневий строк після надходження відповідного протоколу засідання Кваліфікаційної комісії.

Рішення про анулювання кваліфікаційного сертифіката може бути оскаржено до суду.

{Закон доповнено статтею 61¹ згідно із Законом [№ 5394-VI від 02.10.2012](#); в редакції Закону [№ 367-VII від 02.07.2013](#)}

Стаття 62. Державна експертиза документації із землеустрою

Документація із землеустрою підлягає державній експертизі з метою забезпечення її відповідності вихідним даним та технічним умовам, вимогам законів України, іншим нормативно-правовим актам.

Порядок здійснення державної експертизи документації із землеустрою визначається [законом](#).

Стаття 63. Саморегулювання у сфері землеустрою

Саморегульними організаціями у сфері землеустрою є громадські організації, які об'єднують фізичних осіб, визнаних сертифікованими інженерами-землевпорядниками у порядку, встановленому цим Законом, отримали свій статус відповідно до вимог цього Закону та здійснюють повноваження з громадського регулювання землеустрою.

Утворення та порядок діяльності саморегульних організацій у сфері землеустрою регулюються відповідно до закону.

Саморегульні організації у сфері землеустрою є юридичними особами, які діють на засадах самоврядування і діяльність яких не має на меті отримання прибутку.

Громадська організація фізичних осіб, визнаних сертифікованими інженерами-землевпорядниками відповідно до цього Закону, що претендує на визнання її статусу саморегульної організації у сфері землеустрою, повинна відповідати таким критеріям:

її кількісний склад повинен налічувати не менше 250 сертифікованих інженерів-землевпорядників;

не менше 90 відсотків членів її загального кількісного складу повинні бути сертифікованими інженерами-землевпорядниками;

наявність встановленої процедури внутрішньої сертифікації своїх членів з метою контролю за якістю проведених ними робіт із землеустрою.

Порядок визнання статусу саморегульованої організації у сфері землеустрою центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Саморегульовані організації у сфері землеустрою здійснюють такі повноваження з громадського регулювання землеустрою:

визначення правил підприємницької та професійної діяльності, обов'язкових для виконання всіма членами таких організацій, а також передбачення механізму відшкодування збитків, завданих споживачам внаслідок надання членами саморегульованої організації товарів, виконання робіт (послуг) неналежної якості;

{Абзац другий частини шостої статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#)}

контроль за виконанням положень нормативно-правових актів, норм і правил у сфері землеустрою, забезпеченням належної якості документації із землеустрою, яка складається сертифікованими інженерами-землевпорядниками - її членами;

{Абзац третій частини шостої статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#)}

участь у розробленні нормативно-правових актів з проведення землеустрою;

участь у професійній підготовці та сертифікації інженерів-землевпорядників;

участь у складі Кваліфікаційної комісії;

захист своїх членів у питаннях судового та досудового вирішення спорів, пов'язаних із проведенням землеустрою, відповідно до закону;

сприяння розвитку конкуренції у сфері землеустрою;

підвищення професійного рівня членів саморегульованої організації шляхом внутрішньої сертифікації за процедурою, встановленою саморегульованою організацією;

сприяння розвитку інформаційних технологій у сфері землеустрою, широкому інформуванню суспільства про особливості організації раціонального використання та охорони земель, формування сталого землекористування;

встановлення інших вимог щодо сумлінного виконання своїми членами робіт із землеустрою, забезпечення виконання ними вимог цього Закону, нормативно-правових актів у сфері землеустрою.

{Абзац одинадцятий частини шостої статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#)}

{Стаття 63 в редакції Закону [№ 5394-VI від 02.10.2012](#)}

Стаття 64. Авторський нагляд за виконанням проектів землеустрою

Авторський нагляд за виконанням проектів землеустрою здійснюється розробниками документації із землеустрою і передбачає перевірку повноти та якості виконання заходів, окремих рішень, передбачених цією документацією, а також вимог нормативно-правових актів з питань здійснення землеустрою.

Строки здійснення авторського нагляду за виконанням проектів землеустрою визначаються відповідно до графіка реалізації проекту землеустрою.

Результати, одержані під час авторського нагляду за реалізацією проекту землеустрою, заносяться в журнал авторського нагляду за виконанням проектів землеустрою.

Порядок ведення журналу авторського нагляду за виконанням проекту землеустрою встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин.

{Частина четверта статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 5462-VI від 16.10.2012](#)}

Розділ VII НАУКОВЕ, КАДРОВЕ І ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 65. Наукове забезпечення землеустрою

Наукове забезпечення землеустрою здійснюють Національна академія наук України, Українська академія аграрних наук, мережа науково-дослідних установ і навчальних закладів у порядку, встановленому законами України.

Стаття 66. Професійна підготовка та кадрове забезпечення у сфері землеустрою

Професійною діяльністю у сфері землеустрою можуть займатися особи, які мають вищу освіту за спеціальностями та кваліфікаціями у галузі знань землеустрою.

Підготовка інженерів-землевпорядників здійснюється на факультетах землевпорядного профілю у вищих навчальних закладах відповідного рівня акредитації.

Відповідальними особами за якість робіт із землеустрою можуть бути лише сертифіковані інженери-землевпорядники.

Сертифікованими інженерами-землевпорядниками є особи, які мають вищу освіту за спеціальностями та кваліфікаціями у галузі знань землеустрою, мають стаж роботи за спеціальністю не менше одного року, склали кваліфікаційний іспит, одержали сертифікат та зареєстровані в Державному реєстрі сертифікованих інженерів-землевпорядників відповідно до цього Закону.

Сертифікованим інженером-землевпорядником не може бути особа, обмежена у дієздатності або визнана недієздатною за рішенням суду.

Складання інженерами-землевпорядниками кваліфікаційного іспиту Кваліфікаційній комісії та підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників здійснюється на базі факультетів землевпорядного профілю у вищих навчальних закладах відповідного рівня акредитації, які уклали договір з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин.

Кваліфікаційний іспит є процедурою, під час проведення якої підтверджується професійна компетентність особи, рівень кваліфікації і знань як виконавця робіт із землеустрою.

Вимоги до програм підвищення кваліфікації сертифікованих інженерів-землевпорядників встановлюються Кваліфікаційною комісією, склад якої затверджується наказом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин. До складу Кваліфікаційної комісії включаються десять осіб з числа висококваліфікованих фахівців, які є представниками центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, п'ять осіб з числа представників навчальних закладів, п'ять осіб з числа представників саморегульованих організацій у сфері землеустрою. Строк повноважень членів Кваліфікаційної комісії

становить сім років. Члени Кваліфікаційної комісії обирають зі свого складу голову і секретаря. Засідання Кваліфікаційної комісії є правомочним у разі присутності на ньому більш як половини її членів. Рішення Кваліфікаційної комісії вважається прийнятим простою більшістю голосів присутніх на її засіданні. У разі рівного розподілу голосів голови Кваліфікаційної комісії є вирішальним. Член Кваліфікаційної комісії може бути виключений з її складу за власним бажанням, у разі його смерті, набрання законної сили рішенням суду про позбавлення (обмеження) волі або призначення іншого покарання, яке унеможливує членство у Кваліфікаційній комісії, визнання особи обмежено дієздатною або недієздатною, втрати особою громадянства України. Кваліфікаційна комісія здійснює контроль за якістю професійної підготовки сертифікованих інженерів-землевпорядників. Рішення Кваліфікаційної комісії може бути оскаржено до суду.

Інженер-землевпорядник, зацікавлений у складанні кваліфікаційного іспиту, подає до Кваліфікаційної комісії:

заяву встановленого зразка;

копію документа про вищу освіту у галузі знань землеустрою за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або магістра;

документ, що підтверджує стаж роботи;

рекомендації керівника стажування;

перелік документації із землеустрою та/або оцінки земель, у складанні якої інженер-землевпорядник брав участь, засвідчений керівником стажування;

копії двох схем та/або проектів землеустрою та/або технічної документації з оцінки земель, у складенні яких інженер-землевпорядник брав участь.

Кваліфікаційний іспит включає перевірку теоретичної підготовки та практичних навичок щодо складення документації із землеустрою та оцінки земель і роботи з Єдиною державною електронною системою у сфері будівництва.

{Частина десята статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 199-IX від 17.10.2019](#)}

Інженеру-землевпоряднику, який склав кваліфікаційний іспит, видається кваліфікаційний сертифікат, що підтверджує відповідність інженера-землевпорядника кваліфікаційним вимогам та його спроможність самостійно складати окремі види документації із землеустрою та документації з оцінки земель, виконувати топографо-геодезичні і картографічні роботи, проводити інвентаризацію земель, перевіряти якість ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень земель при здійсненні землеустрою.

[Форма кваліфікаційного сертифіката](#) встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин.

Інженери-землевпорядники, позбавлені кваліфікаційного сертифіката внаслідок порушення законодавства у сфері землеустрою відповідно до [статті 68](#) цього Закону, допускаються до складання кваліфікаційного іспиту після прийняття рішення про позбавлення кваліфікаційного сертифіката та за умови успішного підвищення кваліфікації.

Сертифікований інженер-землевпорядник має особисту печатку, на якій зазначаються його прізвище, ім'я, по батькові та реєстраційний номер облікової картки платника податків (РНОКПП) або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, офіційно повідомили про це відповідний орган державної податкової служби та мають відмітку у паспорті).

Особи, які не склали кваліфікаційного іспиту Кваліфікаційній комісії, допускаються до його повторного складання не раніше ніж через два місяці.

Сертифіковані інженери-землевпорядники зобов'язані не рідше одного разу на чотири роки підвищувати кваліфікацію за програмою підвищення кваліфікації.

Видача кваліфікаційного сертифіката інженерам-землевпорядникам, які склали кваліфікаційний іспит, видача свідоцтва про підвищення кваліфікації, видача їх дублікатів здійснюється навчальним закладом, на базі якого складається кваліфікаційний іспит або підвищується кваліфікація за рішенням Кваліфікаційної комісії.

Строк дії кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника не обмежений у часі, крім випадків, визначених законом. Невиконання вимоги щодо підвищення кваліфікації у встановлений законом строк є підставою для зупинення дії сертифіката на період до одержання свідоцтва про підвищення кваліфікації.

Кваліфікаційний сертифікат інженера-землевпорядника анулюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин:

- а) за зверненням сертифікованого інженера-землевпорядника;
- б) у разі набрання законної сили рішенням суду про обмеження дієздатності особи (інженера-землевпорядника), визнання її недієздатною, безвісно відсутньою;
- в) за поданням Кваліфікаційної комісії в разі встановлення факту порушення інженером-землевпорядником законодавства у сфері землеустрою відповідно до [статті 68](#) цього Закону;
- г) на підставі свідоцтва про смерть.

Кваліфікаційний сертифікат інженера-землевпорядника може бути також анульований за рішенням суду.

Рішення про зупинення дії чи анулювання кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника може бути оскаржено до суду.

[Порядок роботи Кваліфікаційної комісії, видачі та анулювання кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника](#) встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин.

{Стаття 66 в редакції Законів [№ 5394-VI від 02.10.2012](#), [№ 367-VII від 02.07.2013](#)}

Стаття 66¹. Державний реєстр сертифікованих інженерів-землевпорядників

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, веде Державний реєстр сертифікованих інженерів-землевпорядників, які отримали кваліфікаційний сертифікат.

У Державному реєстрі сертифікованих інженерів-землевпорядників зазначається така інформація про інженера-землевпорядника:

- 1) прізвище, ім'я та по батькові;
- 2) дата видачі та номер кваліфікаційного сертифіката;
- 3) назва навчального закладу, на базі якого складався кваліфікаційний іспит та який здійснював підвищення кваліфікації інженера-землевпорядника;
- 4) дата та номер протоколу рішення Кваліфікаційної комісії про видачу кваліфікаційного сертифіката;

5) види робіт із землеустрою, зазначені в кваліфікаційному свідоцтві;

6) інформація про підвищення кваліфікації;

{Пункт 6 частини другої статті 66¹ в редакції Закону [№ 367-VII від 02.07.2013](#)}

7) інформація щодо анулювання чи зупинення дії кваліфікаційного сертифіката;

{Пункт 7 частини другої статті 66¹ в редакції Закону [№ 367-VII від 02.07.2013](#)}

8) місце роботи інженера-землевпорядника;

9) відомості про членство у саморегульвній організації у сфері землеустрою.

Відомості про зупинення дії чи анулювання кваліфікаційного сертифіката інженера-землевпорядника вносяться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, до Державного реєстру сертифікованих інженерів-землевпорядників у строк не пізніше ніж через три робочі дні після прийняття відповідного рішення про анулювання (позбавлення) чи зупинення дії кваліфікаційного сертифіката.

{Статтю 66¹ доповнено новою частиною згідно із Законом [№ 367-VII від 02.07.2013](#)}

Інформація з Державного реєстру сертифікованих інженерів-землевпорядників надається за письмовою заявою фізичним і юридичним особам у формі [витягу](#) на безоплатній основі.

Державний реєстр сертифікованих інженерів-землевпорядників оприлюднюється на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин. Технологічні та програмні засоби, необхідні для оприлюднення відомостей Державного реєстру сертифікованих інженерів-землевпорядників, повинні забезпечувати юридичним та фізичним особам можливість безоплатного анонімного перегляду, копіювання та роздрукування реєстру на основі поширених веб-оглядачів та редакторів без необхідності застосування спеціально створених для цього технологічних та програмних засобів, цілодобово, без обмежень.

Інженери-землевпорядники несуть відповідальність за достовірність інформації, яка подається до Державного реєстру сертифікованих інженерів-землевпорядників, у порядку, встановленому цим Законом.

{Закон доповнено статтею 66¹ згідно із Законом [№ 5394-VI від 02.10.2012](#)}

Стаття 67. Фінансування робіт із землеустрою

Фінансування робіт із землеустрою здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, коштів юридичних осіб, громадян та інших джерел, не заборонених законом.

За рахунок коштів Державного бюджету України в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, фінансуються:

{Пункт "а" частини другої статті 67 виключено на підставі Закону [№ 1175-IX від 02.02.2021](#)}

б) розробка загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель;

в) розробка проектів законів України, інших нормативно-правових актів з питань землеустрою;

г) науково-дослідні роботи та фундаментальні дослідження у сфері землеустрою загальнодержавного значення;

г) проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимоутворюючих об'єктів, що мають особливу екологічну, оздоровчу, наукову, естетичну та історико-культурну цінність;

{Пункт "г" частини другої статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 497-VIII від 02.06.2015](#)}

д) здійснення землеустрою на землях державної власності;

е) розробка технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) щодо земельних ділянок усіх форм власності, сформованих до 2004 року, відомості про які не внесені до Державного земельного кадастру, а також земельних ділянок усіх форм власності, речові права на які (документи, що посвідчують права на них) зареєстровано до 1 січня 2013 року, але відомості про які не внесені до Державного земельного кадастру.

{Частина другу статті 67 доповнено пунктом "е" згідно із Законом [№ 340-IX від 05.12.2019](#)}

На землях комунальної власності за рахунок коштів місцевих бюджетів фінансуються роботи із землеустрою щодо встановлення в натурі (на місцевості) меж адміністративно-територіальних одиниць, складання схем землеустрою, розроблення техніко-економічних обґрунтувань з використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, інвентаризації земель.

Роботи із землеустрою можуть фінансуватися відповідно до укладених договорів за рахунок коштів громадян, юридичних осіб та інших джерел, не заборонених законом.

Розділ VIII

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 68. Відповідальність за порушення законодавства у сфері землеустрою

Особи, винні в порушенні законодавства у сфері землеустрою, несуть відповідальність згідно із законом.

Кваліфікаційна комісія за результатами розгляду письмових звернень заінтересованих осіб, замовників документації із землеустрою, органів державної влади та місцевого самоврядування, саморегульвних організацій у сфері землеустрою робить подання центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, про позбавлення сертифікованого інженера-землевпорядника кваліфікаційного сертифіката (його анулювання) з таких підстав:

грубе порушення сертифікованим інженером-землевпорядником вимог положень нормативно-правових актів, норм і правил у сфері землеустрою;

{Абзац другий частини другої статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#)}

рішення суду за фактами неякісного проведення землеустрою сертифікованим інженером-землевпорядником;

наявність у сертифікованого інженера-землевпорядника непогашеної судимості за корисливі кримінальні правопорушення;

{Абзац четвертий частини другої статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

з'ясування факту неправомірної видачі кваліфікаційного сертифіката.

На підставі подання Кваліфікаційної комісії про позбавлення сертифікованого інженера-землевпорядника кваліфікаційного сертифіката центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, приймає відповідне рішення та повідомляє його письмово у двотижневий строк після надходження відповідного протоколу засідання Кваліфікаційної комісії.

Рішення про позбавлення сертифікованого інженера-землевпорядника кваліфікаційного сертифіката може бути оскаржено в судовому порядку.

Рішення про видачу кваліфікаційного сертифіката інженеру-землевпоряднику, який був позбавлений його на підставі цього Закону, приймається Кваліфікаційною комісією в порядку, передбаченому для видачі кваліфікаційного сертифіката.

Рішення про зупинення дії кваліфікаційного сертифіката сертифікованого інженера-землевпорядника приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, у разі:

невиконання вимог [частини тринадцятої](#) статті 66 цього Закону;

зазначення завідомо неправдивих даних, що призвело до викривлення інформації в Державному реєстрі сертифікованих інженерів-землевпорядників.

Дія кваліфікаційного сертифіката поновлюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, у тижневий строк після усунення особою наявних зауважень.

Складення документації із землеустрою особою, яка не отримала кваліфікаційного сертифіката, яку позбавлено кваліфікаційного сертифіката або дія кваліфікаційного сертифіката якої зупинена, забороняється. Документація із землеустрою та технічна документація з оцінки земель, яка була підписана такою особою, є недійсною.

Притягнення осіб, винних у порушенні законодавства у сфері землеустрою, до відповідальності, передбаченої законами України, не звільняє їх від обов'язку відшкодувати шкоду, заподіяну в результаті порушення цього законодавства.

{Стаття 68 в редакції Закону № 5394-VI від 02.10.2012}

Стаття 69. Відшкодування шкоди, заподіяної у результаті здійснення землеустрою

Шкода, заподіяна в результаті здійснення землеустрою фізичній особі, її майну чи майну юридичної особи, підлягає відшкодуванню в повному обсязі особою, яка її заподіяла, у порядку, встановленому законодавством України.

Стаття 70. Вирішення спорів з питань землеустрою

Спори, що виникають при здійсненні землеустрою, вирішуються судом.

Розділ IX ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

1¹. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, видає дублікати кваліфікаційних сертифікатів інженерів-землевпорядників, отриманих ними відповідно до Закону України від 2 жовтня 2012 року [№](#)

[5394-VI](#) "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції господарської діяльності з проведення робіт із землеустрою та землеоціночних робіт".

{Розділ IX доповнено пунктом 1¹ згідно із Законом [№ 367-VII від 02.07.2013](#)}

2. Кабінету Міністрів України в шестимісячний строк з дня опублікування цього Закону:

а) забезпечити прийняття відповідно до своїх повноважень нормативно-правових актів, що впливають з цього Закону;

б) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

в) забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л.КУЧМА

м. Київ
22 травня 2003 року
№ 858-IV

Публікації документа

- **Офіційний вісник України** від 04.07.2003 — 2003 р., № 25, стор. 122, стаття 1178, код акта 25520/2003
- **Голос України** від 08.07.2003 — № 124
- **Відомості Верховної Ради України** від 05.09.2003 — 2003 р., № 36, стаття 282